

(1996: 334–336) meni, da je takšna odločitev izhajala iz nemške nominalistične podlage, ki je (bila) nekompatibilna s sociokulturno perspektivo, močno prav v preseganju zgolj denotativnih diskurzivnih formacij, da bi se dokopala do kompleksnejših zastavkov in razmerij med družbenimi in simbolnimi strukturami. Seveda pa dodaja, da so v času afere Dreyfus in nekoliko kasneje v nemškem prostoru obstajale iniciative (zlasti med socialno demokracijo okoli Kautskyja), podobne intelektualnim, ki so imele teoretski namen oblikovati mobilizatorično skupino kot družbeno silo (npr. angažma bralskega občinstva okoli cenzure satirične revije *Simplificissimus*, ki reviji, ki ji grozi ukinitvev, močno dvigne naklado).²¹ Popolnoma nasprotno španski izkušnji pa je angažiranje nemških znanstvenikov v javni sferi; afera Arons (1899–1900) je lepa ilustracija nemške arogance in netaktnosti oblasti v razmerju do mladega nadarjenega fizika, ki se je hotel habilitirati kot zasebni docent (*Privatdozent*), pa mu je oblast (visoki funkcionarji), ko je z velikim zgražanjem opazila, da se je Leo Arons javno postavil na stran socialne demokracije, preprečila izvolitev (Charle, 1996: 338–339).

Odsotnost intelektualnega središča v italijanskem prostoru in razmeroma šibek sloj opismenjene populacije (nepismenih naj bi bilo leta 1900 še okoli 56,3 %, Charle, 1996: 346) razkriva še hujše slabosti, kakor veljajo za Španijo ali Rusijo v tistem času. Tako se zgodi, da je središče življenja italijanskih »intelektualcev« na koncu 19. in v prvih desetletjih 20. stoletja zunaj italianofone dežele, in sicer v Parizu. Tja se je zatekla večina italijanske avantgarde (Marinetti je futuristični manifest februarja 1909 objavil na naslovnici *Figara*), Prav zaradi te dolge kontinuitete, pravi Charle (ibid.), imajo italijanski pisatelji še danes privilegiran položaj. Za razliko od izobčencev iz srednjeevropskih dežel, a duhovno v bližini romanskih, se italijanski profesorji svobodneje udeležujejo političnih debat; dober primer za italijanske univerzitetnike in raziskovalce značilne akumulacije političnih funkcij je eden najbolj odmevnih italijanskih intelektualcev s konca 19. stoletja Giosuè Carducci (1835–1907). V Italiji obstaja še ena značilnost, in sicer na eni strani povezuva univerzitetnikov z radikalno levico (primer Enrica Ferrija, Cesareja Lombrosa, Artura Labriole, Vilfreda Pareta idr.), kar je povsem nepredstavljivo v Nemčiji in Avstriji, vendar pa povsem mogoče v Franciji, na drugi strani pa zveza organskih intelektualcev, kakor bi jim rekel Gramsci, s katoliško cerkvijo (Charle, 1996: 346–351).

21 In dodaja, da je odsotnost močne in vplivne anarhistične sile v (moralno togi in državno intervencionistični) Nemčiji prispevala k temu, da je bil politični boj med različnimi strankami intelektualno in verbalno manj izbrušen, manj radikalen in predvsem krajši.